

Кузьмінець О.М., к.с.-г.н., ст. викл., Тогагинська О.В., к.с.-г.н.,
доцент

Таврійський державний агротехнологічний університет
імені Дмитра Моторного

ІНТЕРАКТИВНІ МЕТОДИ У ВИКЛАДАННІ ДИСЦИПЛІН САДІВНИЧОГО ПРОФІЛЮ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

***Анотація.** Стаття присвячена аналізу сучасних інтерактивних методів викладання садівничих дисциплін. Розглянуто особливості застосування сторі-лекцій, кейс-методу, міні-квестів та елементів гейміфікації як інструментів формування професійних компетентностей майбутніх фахівців у галузі садівництва. Наведено приклади впровадження зазначених методів у навчальний процес, що сприяють активізації пізнавальної діяльності студентів, розвитку критичного мислення та практичних навичок.*

***Ключові слова:** інтерактивне навчання, садівничі дисципліни, сторі-лекція, кейс-метод, мініквест, гейміфікація.*

Постановка проблеми. В умовах сьогодення дистанційне навчання увійшло в освітню систему та дозволяє отримувати знання усім категоріям населення, незалежно від їх віку, статусу, працевлаштування, місця проживання. Для кращого засвоєння матеріалу активно впроваджуються інтерактивні методи навчання, такі як сторі-лекції, кейс-метод, проєктна діяльність, рольові ігри та ін. Садівничі дисципліни є прикладними і вимагають нових підходів в умовах дистанційного навчання.

Особливої уваги потребує створення освітнього середовища, яке б моделювало реальні виробничі ситуації, стимулювало практичне мислення та сприяло формуванню фахових компетентностей. Застосування традиційних лекцій у дистанційному форматі часто не забезпечує достатнього рівня залучення здобувачів освіти, тому інтерактивні методи, що поєднують змістовність з емоційною складовою, набувають особливої актуальності. Метод сторі-лекцій, заснований на принципах сторітелінгу, має потенціал для перетворення дистанційного

заняття на змістовну, практично орієнтовану й мотиваційну взаємодію. Проте його ефективність у галузі садівництва ще недостатньо досліджена та вимагає ґрунтовного науково-методичного аналізу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Освіта в умовах цифрової трансформації потребує нових підходів до викладання, особливо прикладних дисциплін, до яких належить садівництво. Дистанційне навчання загостило проблему ефективної взаємодії між викладачем та здобувачами освіти. У таких умовах важливо застосовувати методи, що поєднують науковість, доступність і практичну спрямованість [1; 2].

Інтерактивне навчання, на думку А.І. Шияна, активізує мислення, стимулює самостійність і сприяє формуванню практичних компетентностей [3]. Зокрема, до ефективних інтерактивних форм викладання аграрних дисциплін відносять проєктне навчання, аналіз кейсів, гейміфікацію та сторі-лекції [1; 4].

Метод сторі-лекцій базується на концепції сторітелінгу – мистецтва передавання інформації через історії, що робить навчальний матеріал емоційно забарвленим і доступним [5; 6]. У контексті аграрної освіти це дозволяє наводити приклади, близькі до реальних виробничих ситуацій [7].

Цифрові інструменти (Mentimeter, Google Forms, H5P) забезпечують інтерактивність і зворотний зв'язок навіть у дистанційному форматі навчання [8; 9].

Іноземні дослідники також акцентують увагу на ефективності сторітелінгу в онлайн-освіті. Зокрема, А. Bates зазначає, що сторітелінг стимулює критичне мислення та уяву, що важливо для формування професійних навичок [9; 10].

Формулювання цілей статті. Проаналізувати ефективність використання інтерактивних методів, зокрема сторі-лекцій, методу кейсів, мініквестів та гейміфікації, у процесі викладання дисциплін садівничого профілю в умовах дистанційного навчання, а також обґрунтувати доцільність їх впровадження для підвищення мотивації та професійної компетентності здобувачів освіти.

Виклад основного матеріалу досліджень. Інтерактивне навчання передбачає активну участь студентів у навчальному процесі, сприяє розвитку критичного мислення, вмінню вирішувати проблеми та застосовувати знання в практичних умовах. У садівничих дисциплінах особливо ефективними є такі методи: проєктне навчання, кейси (аналіз

ситуацій), гейміфікація, мобільні застосунки для фіксації фенології, віртуальні лабораторії та екскурсії, сторі-лекції, міні-квести.

Сучасні вимоги до підготовки фахівців аграрного сектору передбачають формування у студентів не лише теоретичних знань, а й здатності до прийняття практичних рішень, критичного мислення та адаптації до змін. Це особливо актуально в умовах дистанційного навчання, де важко досягти традиційного рівня практичної підготовки. У цьому контексті інтерактивні методи навчання, демонструють значний потенціал для підвищення ефективності освітнього процесу [1; 5].

Сторі-лекція – це форма навчальної діяльності, що базується на принципах сторітелінгу, де освітній матеріал подається через логічно структуровану історію, яка містить проблемну ситуацію, персонажів, розвиток подій і висновки [4; 5]. Такий підхід сприяє емоційному залученню студентів, підвищує рівень мотивації, дозволяє краще засвоїти складну інформацію.

Основними характеристиками сторі-лекцій є наявність персонажів (героїв, з якими може себе асоціювати слухач), сюжет (постановка проблеми, пошук рішення, отримання результату), конфлікт або дилема (що викликає інтерес до теми), використання візуального ряду (ілюстрації, відео, карти, інфографіка), інтерактивність (запитання, опитування, вибір варіантів дій).

На прикладі дисципліни «Загальне плодівництво», розглянемо як можна подати тему «Догляд за плодовими насадженнями» у формі сторі-лекції. За сюжетом студент знайомиться з молодим садом фермера Івана Васильовича, якому потрібно вирішити, які агротехнічні заходи провести після цвітіння, щоб отримати якісний урожай. Упродовж лекції студент «супроводжує» Івана Васильовича, аналізує стан саду, обирає способи формування і обрізування, визначає терміни внесення добрив, методи поливу, захисту від шкідників та хвороб. Слухачам пропонуються ситуаційні завдання: «Що зробити, якщо на листі з'явився білий борошнистий наліт?», «В який період доцільно вносити азотні добрива?», тощо.

Для кращого засвоєння теми можна включати короткі відео з YouTube чи власні зйомки в польових умовах. Якщо конференція проводиться в ZOOM, студенти можуть писати в чаті свої думки або вмикати звук і відповідати на питання.

Існують також різні інструменти для реалізації поставлених завдань. Зокрема, Google Slides – це зручний веб додаток для створення

презентацій. У ньому можна створювати інтерактивні слайди з гіперпосиланнями, що ведуть до інших слайдів, зовнішніх ресурсів (відео, сайтів, тестів), або навіть форм зворотного зв'язку. Така функціональність дає змогу реалізувати елементи нелінійного навчання, коли студент не просто переглядає слайди послідовно, а впливає на хід лекції, обираючи варіанти розвитку подій. Це особливо актуально для сторі-лекцій, у яких навчальний матеріал подається у вигляді сюжетної історії. Студент, працюючи з презентацією, занурюється у навчальну ситуацію, приймає рішення, а отже – аналізує можливі наслідки своїх дій. Крім того, Google Slides підтримує вставку відео, анімацій, зображень, інтерактивних кнопок та форм, що робить навчання не лише змістовним, а й візуально привабливим. Презентації зберігаються в хмарному просторі Google Диска, що забезпечує спільний доступ, онлайн-редагування, дистанційне використання, а також інтеграцію з іншими Google-сервісами – Classroom, Forms, Docs тощо.

Така форма навчання із емоційним забарвленням, розвитком уявлення про реальні ситуації у виробництві, формуванням причинно-наслідкових зв'язків стимулює самостійне мислення студентів, але вимагає більше часу на підготовку, потребує технічного забезпечення (інтернет, відео, інтерактивні платформи) та не гарантує глибокого засвоєння знань. Тому важливо доповнювати сторі-лекцію рефлексивними компонентами – обговоренням, анкетуванням, самооцінкою, щоденником вражень або коротким письмовим аналізом дій героя сюжету. Це допоможе виявити, як саме студент осмислює матеріал, а також дасть викладачу зворотний зв'язок щодо ефективності методу.

У дистанційному форматі гейміфікація виступає дієвим інструментом підвищення мотивації студентів до вивчення фахових дисциплін садівничого профілю. Застосування ігрових елементів – таких як бали, значки, рівні, таблиці лідерів, челенджі – дозволяє створити конкурентне, але доброзичливе середовище, у якому студенти зацікавлені в досягненні результатів.

Гейміфікація особливо ефективна під час виконання практичних завдань або тестування знань у формі онлайн-вікторин, інтерактивних квестів або рольових симуляцій. Такий підхід сприяє не лише кращому засвоєнню навчального матеріалу, але й розвитку навичок самостійної роботи, відповідальності та командної взаємодії. У поєднанні з іншими

інтерактивними методами, гейміфікація формує цілісну, цікаву та результативну модель навчання.

Ще одним інтерактивним методом навчання є мініквест, тобто виконання завдання, що передбачає активні дії студента з дослідження, аналізу чи прийняття рішень. У дистанційному форматі вони можуть бути оформлені як віртуальні ситуації з реального виробництва. Наприклад, при викладанні дисципліни «Виноградарство» практичне заняття за темою «Визначення стану лози після перезимівлі» можна подати у вигляді мініквесту. Студентам, як молодим агрономам, видається завдання «Оцінити на винограднику стан кущів після зими й скласти план весняних заходів». Кожен повинен проаналізувати стан насаджень певного сорту в конкретних умовах господарства при відомих погодних умовах протягом перезимівлі та навесні, розрахувати навантаження вічок на кущ, визначити довжину обрізки, оцінити потребу в добривах.

Також доцільно застосувати метод кейсів, тобто моделювання виробничої ситуації, та пошук її вирішення. Наприклад, необхідно визначити строки збору врожаю винограду сорту Аркадія у Запорізькій області для реалізації свіжої продукції, розрахувати потребу в робочій силі, тарі, пакувальних матеріалах, засобах механізації. Етапами виконання даного завдання буде оцінка у різні строки врожайності з га, лабораторний аналіз рівня цукру та кислотності у ягодах, визначення способу збору врожаю, розрахунок необхідної кількості людей, техніки і тари для збору винограду в стислі терміни.

Пошук рішень конкретних виробничих ситуацій дозволяє сформувати практичні навички по спеціальності, розвиває аналітичне мислення, поглиблює знання, підвищує мотивацію через ігрову форму та зв'язок із реальними ситуаціями.

Результати опитування, проведеного серед студентів, засвідчили, що більшість з них прагне бути залученими до інтерактивних методів навчання, мати доступ до відео-записів лекцій та практичних занять, приймати участь в наукових і практичних заходах.

Висновки. Інтерактивні методи викладання є перспективними інструментами у підготовці фахівців садівничого профілю в умовах дистанційного навчання. Вони дозволяють глибше занурити студентів у контекст практичної діяльності, підвищити мотивацію до навчання та сформувати практичні компетентності. Перспективним напрямом подальших досліджень є оцінювання впливу сторі-лекцій, методу кейсів та мініквестів на засвоєння матеріалу та рівень сформованості професійних навичок майбутніх садівників.

Література

1. Андреева Г.М. Інтерактивні методи навчання в системі підготовки аграрних фахівців. *Вісник аграрної науки*. 2021. №2. С. 24–30.
2. Гуревич Р.С., Гребенюк О.С. Організація дистанційного навчання: теорія і практика. Київ : Педагогічна думка, 2020. 192 с.
3. Шиян А.І. Інтерактивне навчання у вищій школі: підходи, моделі, технології. Львів : ЛНУ ім. І. Франка, 2021. 240 с.
4. Савченко Л.А. Сторітелінг як інструмент формування мотивації студентів у процесі навчання. *Педагогіка і психологія професійної освіти*. 2022. №1. С. 48–53.
5. Кобзар С.М. Сторі-лекція як сучасна форма подачі навчального матеріалу у ЗВО. *Освіта і суспільство*. 2023. №3. С. 96–100.
6. McDrury J., Alterio M. Learning through Storytelling in Higher Education: Using Reflection & Experience to Improve Learning. London : Routledge, 2003. 178 p.
7. Петриченко Л.М. Особливості методики викладання аграрних дисциплін у закладах вищої освіти. *Агроосвіта*. 2020. №4. С. 57–62.
8. Грицай І.О., Стеценко С.В. Використання цифрових технологій у викладанні аграрних дисциплін. *Наукові записки Уманського НУС*. 2021. №2. С. 41–45.
9. Bates A.W. Teaching in a Digital Age. 2nd ed. 2019. URL : <https://opentextbc.ca/teachinginadigitalage>.
10. Edutopia. Using Storytelling in Online Learning. 2022. URL : <https://www.edutopia.org/article/storytelling-online-classrooms>.

Kuzminets O., Togachinska O. Interactive methods in teaching horticultural disciplines in distance learning conditions

Summary. *The article is devoted to the analysis of modern interactive teaching methods in horticultural disciplines. It examines the use of story-based lectures, case studies, mini-quests, and elements of gamification as tools for developing the professional competencies of future horticulture specialists. The paper presents examples of implementing these methods in the educational process, contributing to the activation of students' cognitive activity, the development of critical thinking, and the acquisition of practical skills.*

Keywords: *interactive learning, horticultural disciplines, story-based lecture, case study, mini-quest, gamification.*